

Inspectie Overheidsinformatie en
Erfgoed

*Ministerie van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap*

Jaarverslag Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

2019

Jaarverslag Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed 2019

Sinds maart 2019 gebruiken wij onze nieuwe naam: Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed. Op deze wijze wordt ook in onze naam in één oogopslag duidelijk voor welke publieke belangen wij staan.

Voor u ligt het verslag over het toezicht over 2019.

In het werkprogramma 2019-2020 "[Overheidsinformatie en erfgoed beschikbaar voor iedereen](#)" nemen we u mee in de snelle technologische ontwikkelingen die onze toezichtvelden raken.

De Inspectie heeft in 2019 een start gemaakt met diverse onderzoeken, zoals het onderzoek naar meer inzicht in de aard en omvang van cultuurgooderen en het vermelden van herkomstinformatie. Graag laten we de eerste ontwikkelingen in dit verslag over het toezicht zien. In 2021 volgt een verslag over de hele programmaperiode 2019-2020.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Barbara Siregar,

directeur Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

Inleiding

Het werkprogramma "[Overheidsinformatie en erfgoed beschikbaar voor iedereen](#)" vormt de basis voor het toezicht en de werkzaamheden. De eerste resultaten van het werkprogramma staan in dit Verslag over het toezicht 2019.

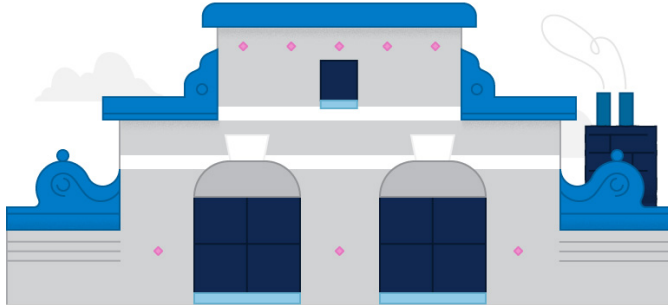
In 2021 volgt het verslag waarin de Inspectie verantwoording aflegt over de periode 2019-2020.

De Staat van Overheidsinformatie en Erfgoed

In de '[Staat van Overheidsinformatie en Erfgoed](#)' blikt de Inspectie terug op wat zij de afgelopen vier jaar gezien en geconstateerd heeft. Ook wordt vooruit gekeken naar te verwachten ontwikkelingen en de rol van de Inspectie hierbij. De keuzes voor onderwerpen hebben wij gemaakt door nadrukkelijk stil te staan bij het perspectief van de burger en hun belang bij ons werk.

De bevindingen in deze 'Staat van Overheidsinformatie en Erfgoed' zijn gebaseerd op informatie over de organisaties die onder het toezicht van de Inspectie staan. Hiervoor is gebruik gemaakt van informatie uit inspecties, themaonderzoeken en de Monitor. De Monitor is een instrument, waarmee de Inspectie de organisaties die onder haar toezicht staan tweejaarlijks bevroegd.

De Staat van Overheidsinformatie en Erfgoed

Toezicht helder door kaders

Bij het toezicht maakt de Inspectie gebruik van een algemeen [toezichtkader en toetsingskaders](#) per sector. Hierin staan de missie, visie en instrumenten die wij gebruiken bij onze kernactiviteiten. Dit maakt onze werkwijze nog duidelijker naar iedereen die onder ons toezicht valt.

Buitengewoon Opsporingsambtenaren Inspectie

Bij de Inspectie werken zes inspecteurs met buitengewoon opsporingsbevoegdheid (BOA's). De taak van de buitengewoon opsporingsambtenaren is verder ingevuld. De inspecteurs hebben in 2019 onder leiding van het OM aan langlopende opsporingsonderzoeken gewerkt. Dit deden ze zelfstandig of samen met de politie. De onderzoeken lopen door in 2020 .

Politie, OM en Inspectie hebben hierbij geïnvesteerd in kennisuitwisseling. Zo hebben BOA's van de Inspectie voor de Politieacademie een gastcollege verzorgd voor milieuagenten.

OVERHEIDSINFORMATIE

De Inspectie houdt toezicht op het beheer van overheidsinformatie bij de centrale overheid. Dit doet ze op grond van de Archiefwet. Het toezicht richt zich op de papieren en digitale overheidsinformatie. Overheidsinformatie moet in goede staat, geordend en toegankelijk zijn.

De Archiefwet BES: een wereld te winnen

Sinds 2017 is de Inspectie toezichthouder op de naleving van de Archiefwet BES. In 2018 heeft de Inspectie Bonaire, Sint Eustatius en Saba bezocht. Het doel was in eerste plaats kennismaken met de bestuurders en functionarissen binnen alle lagen van de openbare lichamen en rijksinstellingen.

Naar aanleiding van dit bezoek heeft de Inspectie in 2019 een eerste verkenning van de zorg voor de overheidsinformatie op de eilanden gepubliceerd. Het algemene beeld vanuit [dit rapport](#): de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de Archiefwet BES kan nu niet ten volle worden gedragen.

Het rapport doet een aantal aanbevelingen aan de bestuurscolleges en aan de Rijksoverheid in het belang van de overheidsadministratie en het erfgoed. Minister Slob is het eens met de aanbevelingen. Hij heeft het rapport met zijn reactie en ook namens staatssecretaris Knops van Koninkrijksrelaties aangeboden aan de Tweede Kamer. De Inspectie maakt in 2020 een plan voor de verdere invulling van het archieftoezicht op de BES.

Beheer van
overheidsinformatie door
rijksinstellingen op de BES.

Risicovolle organisaties

De Inspectie heeft een analyse gemaakt van de meest risicovolle organisaties. Dit deed ze op basis van de resultaten van de Monitor Overheidsinformatie 2017-2018. In het onderzoek is vooral gekeken naar de risico's van selectie en vernietiging van overheidsinformatie.

Privaatrechtelijke ZBO's

Uit [het onderzoek](#) (publicatie mei 2019) bleek dat bij de privaatrechtelijke Zelfstandige Bestuursorganen (ZBO's) bovengemiddeld veel risico's optreden. Veel ZBO's hebben namelijk geen wettelijk verplichte selectielijst.

Schadeschap Luchthaven Schiphol

De Inspectie heeft het archiefbeheer bij het Schadeschap Luchthaven Schiphol onderzocht. Uit de Monitor Overheidsinformatie 2017-2018 bleek dat deze gemeenschappelijke regeling geen vastgestelde selectielijst heeft. Bovendien is het besluit genomen het Schadeschap op te heffen.

Het onderzoek wees uit dat het Schadeschap maatregelen moet nemen in verband met die opheffing. Het instellingsbesluit stelt dat het Schadeschap de voorschriften voor archivering van de minister van Infrastructuur en Waterstaat moet navolgen. De Inspectie heeft daarom het Schadeschap de aanbeveling gedaan om met dat ministerie te overleggen. [Het rapport](#) is in april 2019 gepubliceerd. Het Schadeschap heeft de aanbeveling inmiddels opgevolgd.

Archivering in ketensamenwerking

In een meerjarenprogramma onderzoekt de Inspectie de archivering in ketensamenwerking. Het programma richt zich op verantwoordelijkheden en afspraken in de keten, op duurzame toegankelijkheid en op selectie en vernietiging van informatie in de keten. In 2019 heeft de Inspectie drie rapporten afgerond:

- [Het onderzoek naar de archivering bij de Regionale Informatie- en Expertise Centra](#). Dit is een gezamenlijk onderzoek van de Inspectie, de archiefinspectie van het Stadsarchief Rotterdam en het interbestuurlijk toezicht van de Provincie Noord-Brabant.
- [Het onderzoek naar de archivering in de Loonaangifteketen \(LAK\)](#). De LAK is een ketensamenwerkingsverband van de Belastingdienst, het UWV en het Centraal Bureau voor de Statistiek. Dit is in december 2019 afgerond.
- [Het onderzoek naar de archivering van registers in de Kinderopvangketen](#) bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

In 2020 zet de Inspectie het meerjarenprogramma voort met een aantal deelonderzoeken.

Archivering MH-17

In oktober 2018 hield de Tweede Kamer een plenair debat over het neerhalen van vlucht MH-17. Naar aanleiding van dit debat heeft de minister van Justitie en Veiligheid aan de Kamer een onderzoek toegezegd waarin de Inspectie toetst of de beschikbare informatie over MH-17 bij de betrokken organisaties is veiliggesteld en duurzaam toegankelijk wordt bewaard. In 2018 heeft de Inspectie voorbereidingen getroffen voor het onderzoek. In 2019 heeft het grootste deel van de 37 inspecties plaatsgevonden. Het rapport over de bevindingen verschijnt in 2020.

Papieren achterstanden

In 2018 en 2019 heeft de Inspectie de papieren achterstanden geïnventariseerd bij de Zelfstandig Bestuursorganen (ZBO's) en de Publiekrechtelijke Beroepsorganisaties (PBO's). Aanleiding was een onderzoek in 2017 naar de organisatie, de kwaliteit en het wegwerken van de archiefachterstanden bij de ministeries. Tijdens dit onderzoek constateerden de inspecteurs ook achterstanden bij ZBO's en PBO's. Uit de Monitor 2018 bleek een algemene inspectie uiteindelijk toch niet nodig. De Inspectie heeft in 2019 enkele individuele organisaties geïnspecteerd. De inspecteurs blijven de voortgang van de papieren achterstanden volgen via de Monitor.

Microfiches Inlichtingendienst Buitenland (IDB)

In 2019 heeft de Inspectie een incidentinspectie bij het ministerie van AZ voltooid. De Inspectie had een melding ontvangen over de slechte leesbaarheid van het archief op microfiches van de Inlichtingendienst Buitenland (IDB). Uit onderzoek bleek dat de microfiches onder goede omstandigheden worden bewaard. De slechte leesbaarheid is te wijten aan een onherstelbare factor: de opnamen zijn destijds onvoldoende zorgvuldig gemaakt. De tekst is daardoor soms slecht leesbaar. AZ gaat de microfiches digitaliseren om de toegankelijkheid van het archief te waarborgen.

Handreiking bewaren e-mails rijksoverheid

In januari 2019 heeft de Inspectie gereageerd op de Handreiking bewaren e-mails rijksoverheid. Het Rijksprogramma voor Duurzaam Digitale Informatiehuishouding (RDDI) heeft de Handreiking in december 2018 gepubliceerd. De Inspectie onderschrijft het belang van een handreiking voor het archiveren van e-mail. Daarin constateert ze wel risico's voor de brede toepasbaarheid en de duurzame toegankelijkheid van e-mail. De Stuurgroep RDDI heeft in mei 2019 aangegeven dat ze de aanbevelingen ter harte neemt.

Archiefwet en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Overheidsorganen hebben met de Archiefwet en de AVG te maken. Over de raakvlakken tussen de twee wetten hebben de overheidsorganen nog veel vragen. In 2019 heeft de Inspectie een bijdrage geleverd aan de uitleg van deze raakvlakken. De bijdrage heeft de Inspectie afgestemd met betrokken partijen uit de archiefsector en de Autoriteit Persoonsgegevens. Het resultaat is onder meer een [toelichting](#) op de website van de Inspectie.

Archiefbeheer bij scholen

De Inspectie krijgt regelmatig vragen over het archiefbeheer bij scholen. Dan gaat het bijvoorbeeld over bewaartermijnen voor diploma's en archiefwettelijke verplichtingen voor scholen. In oktober 2019 heeft de Inspectie het informatieblad voor scholen geactualiseerd. In [dit informatieblad](#) zijn onder meer de onderwijsregelgeving en de AVG verduidelijkt.

Toezicht op basis van de Erfgoedwet

Op basis van de Erfgoedwet houdt de Inspectie toezicht op:

1. het archeologiebestel en de omgang met vondsten en bijbehorende documentatie, archeologische rijksmonumenten en vindplaatsen;
2. het behoud, het beheer en de zichtbaarheid van de rijkscollectie, andere collecties gesubsidieerd door het ministerie van OCW en de nationaal beschermde cultuuroederen en verzamelingen;
3. de professionele organisaties voor monumentenbehoud (POM's) en hun rol in het stelsel van de monumentenzorg.

Ontbrekende archeologische rapporten

In 2019 is de Inspectie gestart met een onderzoek naar ontbrekende archeologische rapporten uit de periode 2002-2011. Tussen 1 januari 2002 en 1 april 2011 zijn ruim 24.000 onderzoeken gestart en afgerond. Voor al deze onderzoeken geldt een rapportageplicht.

Komend jaar publiceert de Inspectie een overzicht van de ontbrekende rapporten per type onderzoek (booronderzoek, proefsleuvenonderzoek, opgraving of begeleiding) en per organisatie. Op deze manier maakt de Inspectie de balans op van de periode 2002-2011 en de rapportageplicht die sinds 2002 geldt.

Metaaldetectie

Sinds de Erfgoedwet (2016) is metaaldetectie -onder strikte voorwaarden- legaal. Gemeenten kunnen in hun lokale wet- en regelgeving metaaldetectie beperken. De Inspectie heeft in 2019 onderzoek gedaan naar deze lokale metaaldetectieregels. Opvallend is dat gemeentelijke verboden sinds de legalisatie juist zijn toegenomen. Bijna 20% van de gemeenten maakt gebruik van de mogelijkheid een eigen verbod in te stellen. Meerdere gemeenten overwegen een lokaal verbod.

Deze verboden zijn niet altijd makkelijk vindbaar voor de detectorhobbyist. Ook de algemene informatiedesk van de gemeente zelf is vaak niet goed op de hoogte van de eigen metaaldetectieregels.

Komend jaar zet de Inspectie in op informatievoorziening aan gemeenten. Doel is dat de gemeenten de metaaldetectieregels eenvoudiger vindbaar maken en heldere voorlichting geven.

Kwaliteit van archeologisch onderzoek

Sinds 2016 kent de archeologie een certificatiestelsel voor de kwaliteit van archeologische werkzaamheden. De Inspectie controleert of het certificatiestelsel aan de verwachtingen voldoet.

De Inspectie heeft geconstateerd dat de certificerende instellingen niet op dezelfde manier oordelen. Waar de ene certificerende instelling meermaals afwijkingen van de norm constateert, zien andere instellingen deze afwijkingen helemaal niet. Dit wijst op een ongelijkheid in de markt en mogelijk op nog onvoldoende kennis bij de certificerende instellingen. Daarom moet het certificatiestelsel nog groeien naar meer eenheid.

In 2018 is de Inspectie gestart met zogenaamde reality checks: onverwachte bezoeken aan opgravingen moeten inzicht geven of het certificatiestelsel goed is toegepast en ook bijdraagt aan de kwaliteit van onderzoek.

Deze onverwachte inspecties zijn niet altijd eenvoudig te plannen. De uitvoerders zijn verplicht in de zogenaamde Archismeldingen de onderzoeksperiode aan te geven, maar deze blijkt vaak niet overeen te komen met de daadwerkelijke veldwerkperiode. Tot op heden is 35-40% van de gecertificeerde organisaties in het veld bezocht. In 2020 maakt de Inspectie de balans op.

Erfgoed onder water

In 2019 zijn de Inspectie, de Permanente Kontaktgroep Handhaving Noordzee en de Kustwacht gestart met een verkenning naar een formele aansluiting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bij de Kustwacht. Een aansluiting is mogelijk. Toetreding tot het Kustwachtverband is één van de mogelijkheden, maar er zijn ook andere scenario's denkbaar. De scenario's hebben verschillende bestuurlijke en financiële gevolgen.

De Inspectie wil haar zicht vergroten op wat er op het water gebeurt. Daarom is ze een proef gestart in de vorm van een innovatieve samenwerking met een particuliere organisatie, de Sea Ranger Service. De Sea Rangers combineren goed zeemanschap, deskundigheid en enthousiasme. Ze kunnen waarnemingen doen op zee die met de beschikbare capaciteit van de overheid niet altijd haalbaar zijn. De Sea Rangers zijn geen toezichthouders. Zij beschikken niet over bijzondere bevoegdheden; toezicht blijft voorbehouden aan de overheid.

De Inspectie denkt ook hard mee bij de implementatie van het UNESCO-verdrag 2001 voor de bescherming van cultureel erfgoed onder water. Dit langlopende wetgevingstraject is van grote invloed op het toezicht op het culturele erfgoed in de binnen- en de buitenwateren.

In 2019 heeft de Inspectie verschillende meldingen van verdachte situaties op de Noordzee beoordeeld en onderzoek gedaan naar mogelijke illegale vondsten in de Noordzee. Daarbij bleek dat op de Nederlandse markt vervalste antieke kanonnen uit Azië worden aangeboden.

Veel belangstelling van de pers bij de presentatie aan de minister van bijzondere vondsten (in beeld de koperen platen uit het 16de eeuws scheepswrak) uit de Noordzee op 3 april 2019

Magneetvissen

Tot slot heeft de Inspectie in de vorm van voorlichting aandacht besteed aan het magneetvissen. Deze schijnbaar onschuldige hobby kan grote schade toebrengen aan het culturele erfgoed. De schade ontstaat als grote aantallen vondsten uit hun samenhang worden gehaald en in ondeskundige handen vallen.

Metaalvondsten kunnen zeer snel in kwaliteit achteruit gaan als ze uit het water zijn. Ze belanden dikwijls in de prullenbak, nadat ze kortstondig de nieuwsgierigheid en het sensatiegevoel van de vinder hebben bevredigd. Het verplaatsen of naar boven halen van archeologische vondsten onder water, is in Nederland verboden. Op dit misdrijf staat een gevangenisstraf van maximaal twee jaar.

De schijnbaar onschuldige hobby van magneetvissen kan grote schade toebrengen aan cultureel erfgoed. Het is verboden en er staat een maximale gevangenisstraf van twee jaar op.

magneetvissen (regio Den Haag)

Museaal beheer rijkscollectie

Thema-onderzoek veiligheidszorg

De Inspectie heeft onderzoek gedaan naar de veiligheidszorg voor de rijkscollectie bij museale beheerders. Begin 2020 publiceert de Inspectie het onderzoeksrapport.

decoratieve afbeelding uit
fotomuseum

Verbetering zicht op langdurig uitstaande bruiklenen

De Inspectie heeft onderzoek gedaan naar mogelijke risico's van langdurig uitstaande bruiklenen. Deze langdurig bruiklenen zijn soms voor zeer lange tijd (van één jaar tot meer dan tien jaar) uitgeleend aan musea en niet-museale instellingen. Ze kunnen dan in de vergetelheid raken door ontoereikend administratief beheer. In die gevallen vinden fysieke controles niet meer plaats op verblijfplaats en conditie van uitgeleende voorwerpen. Dit kan vervolgens leiden tot vermissingen en schade.

De Inspectie heeft vastgesteld dat zich geen belangwekkende risico's voordoen in het reguliere proces van het verlenen van langdurige bruiklenen. Ook heeft de Inspectie vastgesteld dat een aantal musea onvoldoende zicht heeft op oude bruikleencontracten. Het effect van het onderzoek is dat de betreffende instellingen acties hebben ondernomen. Ze actualiseren de bruikleencontracten en koppelen de bruiklenen aan het collectieregistratiesysteem. De Inspectie blijft de verbeteracties volgen.

Beheer geschriften Anne Frank

De Inspectie heeft het beheer van de geschriften van Anne Frank [onderzocht](#). Het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) heeft de geschriften aan de Anne Frank Stichting in bruikleen gegeven. Het beheer bleek op orde. De beveiliging en de klimaatbeheersing zijn tijdens de verbouwing van het Anne Frank Huis in 2017 verbeterd.

Opvolging aanbevelingen inspecties

De Inspectie heeft bij zes musea gecontroleerd of zij de aanbevelingen uit eerdere inspectierapporten hebben opgevolgd. De musea staan sinds de Erfgoedwet van kracht is onder toezicht van de Inspectie. Vier musea hadden beperkte achterstanden in het beheer. De Inspectie heeft vastgesteld dat zij de aanbevelingen uitvoeren of binnenkort uitvoeren. Enkele musea hebben eerst het collectiebeleid geactualiseerd. Bij twee musea met grotere achterstanden in het beheer heeft de Inspectie een intensiever verbetertraject ingezet. Dit zijn het Glasmuseum en het Nederlands Fotomuseum. Voor het Nederlands Fotomuseum heeft het kabinet extra geld ter beschikking gesteld voor het wegnemen van de achterstanden.

Beschermde cultuuroederen Erfgoedwet

In 2019 hebben de inspecteurs 55 controles uitgevoerd naar de verblijfplaats van wettelijk beschermde cultuuroederen. Het gaat onder andere om zeven beschermde verzamelingen. De Inspectie heeft incidenteel vastgesteld dat een verplaatsing van een beschermd cultuuroed niet is gemeld. Inspecteurs hebben de eigenaren en beheerders van de cultuuroederen ingelicht over de rechten en plichten die de beschermde status met zich meebrengt. Ook brachten zij waar nodig de verbetering van de bewaaromstandigheden en beveiliging onder de aandacht.

In 2019 heeft de Inspectie negen keer toestemming verleend om beschermde cultuuroederen tijdelijk uit te voeren naar het buitenland, veelal voor een tentoonstelling.

De Inspectie heeft bijgedragen aan het toegankelijker maken van de database voor beschermde cultuurobjecten. Zij heeft onder andere afbeeldingen toegevoegd. Het resultaat is in de loop van 2020 zichtbaar.

het kunkelsorgel

Professionele organisaties voor monumentenbehoud

Sinds 2017 houdt de Inspectie op verzoek van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap toezicht op professionele organisaties voor monumentenbehoud (POM's). De Inspectie ziet erop toe dat of deze organisaties na verloop van tijd nog steeds voldoen aan de Subsidieregeling instandhouding monumenten (Sim).

In 2019 heeft de Inspectie kennismakingsgesprekken gevoerd met drie nieuw aangewezen POM's.

Daarnaast heeft de Inspectie in 2019 voorbereidingen getroffen voor de tweede digitale Monitor. Dit is een digitale vragenlijst die elke twee jaar aan de POM's wordt gestuurd. Deze monitor gebruikt de Inspectie voor haar risicoanalyse. Ook stelt zij op basis van de monitorgegevens voor elke POM een kleurenrapportage op die met de betreffende organisatie wordt gedeeld.

Naar aanleiding van signalen van POM's heeft de Inspectie een kort inventariserend onderzoek gedaan naar de gevolgen van de langdurig droge zomers van de afgelopen twee jaar. Ook werd gekeken naar mogelijkheden om de schade te beperken. Voor de zomer van 2020 maakt de Inspectie de resultaten van dit onderzoek bekend.

Strafrechtelijke handhaving monumentenovertradingen

In 2019 heeft de Inspectie onderzocht hoe de strafrechtelijke handhaving van de monumentenregelgeving in de praktijk werkt. Daarbij heeft de Inspectie 7 gemeenten kunnen adviseren over de juridische mogelijkheden.

Toezicht op basis internationale verdragen en - regelingen

In- en uitvoer van cultuurgoederen

In april 2019 hebben het Europees Parlement en de Raad een nieuwe verordening voor de bescherming van cultureel erfgoed aangenomen. De Inspectie heeft meegewerkt aan de implementatie in de nationale wetgeving van het eerste lid van artikel 3 uit deze Verordening 2019/880. De implementatie in de nationale wetgeving moet uiterlijk eind december 2020 zijn gerealiseerd.

Het toezicht op de naleving is vergelijkbaar met het bestaande toezicht (zoals opgenomen in hoofdstuk 6 paragraaf 1 in de Erfgoedwet, de implementatie van het UNESCO-verdrag 1970), al gaat het bij de verordening om meer landen dan de partijen bij het UNESCO-verdrag 1970. Samen met de Douane bereidt de Inspectie zich voor op de uitbreiding van de taken met het nieuwe wetsvoorstel.

In de EU bespreekt een aparte projectgroep de handhaving en het toezicht voor deze twee artikelen en de voorwaarden voor een elektronische database met daarin invoervergunningen en importeursverklaringen. De Inspectie en de Douane nemen deel aan deze Projectgroep.

De handel in cultuurgoederen via internet groeit en beperkt zich niet tot de landsgrenzen. Er is een groot en divers aanbod van cultuurgoederen. De Inspectie wil meer inzicht hebben in de aard en omvang van dit aanbod. Daarom is in 2019 een onderzoek gestart naar de handel in cultuurgoederen via sociale media en internet. Wereldwijd stijgt hierop de handel in cultuurgoederen. Een van de aandachtspunten bij het onderzoek is dat de voorwerpen zich niet altijd op ons grondgebied bevinden. Het onderzoek van de Inspectie moet meer inzicht geven in de goederenstromen en de vermelding van bijvoorbeeld herkomstinformatie. Een tweede doel van dit onderzoek is dat de Inspectie wil bepalen of het toezichtkader voor de handel in deze voorwerpen voldoet. De resultaten van het onderzoek worden eind 2020 verwacht.

In 2019 heeft de Inspectie samen met een aantal EU-lidstaten gewerkt aan een onderzoek naar een nadere invulling van het begrip 'herkomst'. Bij het onderzoek is gebleken dat Douane en cultuurinstellingen in de EU verschillende definities hanteren. De uitkomsten van het onderzoek moeten leiden tot een zo gelijkvormig mogelijke werkwijze binnen de EU. Het onderzoek is in 2019 afgerond en wordt naar verwachting in 2020 vastgesteld.

Met de kunsthandelkoepels is samen met de beleidsdirectie Erfgoed en Kunsten het jaarlijkse overleg gevoerd. Gesproken is onder andere over de herkomst van voorwerpen en het duidelijker vastleggen van deze informatie, maar ook andere zaken die binnen de kunsthandel spelen, werden besproken.

In 2019 heeft de Inspectie ingezet op internationale aandacht voor diefstal en (administratieve) vermissing van voorwerpen uit archieven en bibliotheken. Met internationale organisaties als ICA, IFLA, UNESCO en Interpol zijn doelen besproken voor onder meer een betere registratie van (gestolen) voorwerpen en aanscherping van veiligheidseisen.

Samenwerking met Douane en politie

De Douane heeft in 2019 elf keer melding gemaakt van een zending waarmee mogelijk cultuurgoederen binnen Nederland werden gebracht. In totaal ging het om 32 afzonderlijke voorwerpen, een verzameling fossiel botmateriaal en een partij munten. In de meeste gevallen kon het onderzoek beperkt blijven. Uitgebreid onderzoek is gedaan naar de munten, afkomstig uit het oostelijk Middellandse Zeegebied. Na onderzoek, samen met de politie en het OM, is de partij munten vanwege onvoldoende bewijs vrijgegeven. Ook heeft de Douane een Ife-kopje uit Nigeria aangetroffen en heeft de Inspectie daar onderzoek naar gedaan met een expert in Nederland en met de Nigeriaanse autoriteiten. De resultaten van het onderzoek worden in 2020 verwacht.

Voorts heeft een particulier zeven voorwerpen afgestaan voor teruggave aan Irak. Deze waren ter verkoop aangeboden via een veilingssite. De teruggave vindt in 2020 plaats. De Inspectie werkt steeds nauwer samen met de politie. Dit heeft in 2019 geleid tot een groter aantal opsporingszaken en gezamenlijke onderzoeken bij het aantreffen van cultuurgoederen.

Samen met Douane en politie (en opsporingsautoriteiten in 28 andere landen) droeg de Inspectie bij aan de internationale Operatie Pandora III naar illegale handel in cultuurgoederen. Het merendeel van de overtredingen vond buiten Europa plaats: in landen als Colombia, Egypte, Irak en Marokko. In Nederland is niets aangetroffen.

Douane: "Korte lijntjes en respect en waardering voor elkaars inbreng maken de onderlinge samenwerking heel plezierig ."

Ife kopje

Bescherming cultuurgooderen

De Inspectie heeft in 2019 meegewerkt aan het onderzoek van de commissie Pechtold. De Inspectie was betrokken bij vragen over de controle van cultuurgooderen aan de EU-buitengrens en het beschermings- en toezichtbeleid. Op grond van het advies van de commissie Pechtold is de Inspectie in 2019 gestart met een nieuwe toetsing bij aanvragen voor uitvoervergunningen bij de uitvoer van cultuurgooderen. In voorkomende gevallen vraagt de Inspectie onafhankelijke experts een eerste beoordeling te geven over de mogelijke beschermwaardigheid van een bepaald cultuurgood.

Vergunningen

In samenwerking met de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer in Groningen (Belastingdienst/Douane Groningen/team CDIU) verstrekte de Inspectie in 2019 in totaal 347 vergunningen voor de uitvoer van cultuurgooderen buiten de Europese Unie. Daaronder waren:

- 58 doorlopende vergunningen voor herhaaldelijk gebruik gedurende vijf jaar, voor muziekinstrumenten van wereldwijd optredende musici;
- 289 standaardvergunningen voor eenmalig gebruik.

Check altijd
herkomst en
uitvoerregels

De eenmalige vergunningen (hiermee wordt de Specifieke Open Vergunning -SOV- bedoeld. Met deze vergunning kan een cultuuroed gedurende 5 jaar herhaaldelijk worden in- en uitgevoerd. Een standaardvergunning is slechts geldig voor eenmalig gebruik) werden aan de volgende categorieën gebruikers verstrekt:

- 157 vergunningen voor professionele kunst- en antiekhandelaren en veilinghuizen;
- 87 vergunningen voor musea en andere erfgoedinstellingen voor tijdelijke (tentoonstellings)doeleinden;
- 45 vergunningen voor overige organisaties en particulieren.

De cultuuroederen waarvoor aan de handel de meeste vergunningen werden verstrekt, waren:

- 70 vergunningen voor oudheidkundige voorwerpen;
- 16 vergunningen voor schilderijen.

De cultuuroederen waarvoor aan musea de meeste vergunningen werden verstrekt, waren:

- 40 vergunningen voor schilderijen;
- 16 vergunningen voor tekeningen.

De meest voorkomende bestemmingen waren:

- 129 keer de Verenigde Staten;
- 59 keer Zwitserland.

Vragen en meldingen

Vragen en meldingen

Het totaal aantal ingekomen vragen en meldingen in 2019 bedraagt 121.

De meeste vragen zijn beantwoord binnen de gestelde termijn van 10 werkdagen.

Uitgelicht

De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed ontvangt regelmatig vragen van burgers die hun diploma kwijt zijn. Vaak zijn dit burgers die door DUO niet verder geholpen kunnen worden. De Inspectie is ook niet in het bezit van die diploma's maar probeert de vraagsteller zo goed mogelijk te helpen. Deels ligt het probleem bij de archivering van scholen. Soms zijn dit scholen die zijn opgeheven en is onduidelijk waar het archief is gebleven.

De Inspectie heeft in oktober 2019 een geactualiseerd informatieblad 'Archiefbeheer bij scholen' gepubliceerd. Daarin worden vragen beantwoord als:

- In hoeverre valt mijn school onder de Archiefwet?
- Hoe lang moet de school diploma's bewaren?

De verhouding tot onderwijsregelgeving en de AVG is verduidelijkt en het overzicht van selectielijsten is voorzien van de disclaimer: "Belangrijk: diploma's mogen alleen worden vernietigd na afloop van de termijn die in een vastgestelde selectielijst staat. Dat is óók conform de AVG en bepalingen in onderwijsregelgeving."

Het [nieuwsbericht en informatieblad](#) is verspreid via de social media kanalen van de Inspectie, DUO, IvHO, OCW, NA. En richting de scholen ook via de VO-raad en de MBO-raad.

Missie en visie

Missie en visie

Een overheid die verantwoordelijkheid kan afleggen. Erfgoed beschikbaar voor iedereen. Nu en in de toekomst. Dat is onze missie. Wij zien toe op de toegankelijkheid van overheidsinformatie en op de zorgvuldige omgang met erfgoed. Wij kijken hoe de regels in de praktijk werken.

Wet- en regelgeving

De Inspectie ziet toe op de naleving van de volgende wet- en regelgeving:

- de Archiefwet 1995 (Archiefbesluit 1995; Archiefregeling)
- de Erfgoedwet (Monumentenwet 1988; Besluit Erfgoedwet archeologie; Regeling beheer rijkscollectie en subsidiëring museale instellingen)
- de Sanctieregeling Irak 2004 II en Sanctieregeling Syrië 2012

Daarnaast voert de Inspectie de Richtlijn nr. 2014/60/EU van het Europees parlement en de Raad van 15 mei 2014 uit, betreffende de teruggave van cultuurgoederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lidstaat zijn gebracht.

Colofon

Jaarverslag Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed, Jaargang 6

Publicatiedatum

Donderdag 14 mei 2020

Productie

Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

E-mail

info@inspectie-oe.nl

Internet

<http://www.inspectie-oe.nl>

Redactieadres

Postbus 16478 2500 BL Den Haag

Telefoon

+31704124012

Copyright

CC0 1.0 Universal